

Sygn. akt III AUa 583/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 października 2022 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: Sędzia SA Ewa Stryczyńska

Protokolant: st. sekretarz sądowy Beata Wachowicz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 12 października 2022 r. w W.

sprawy E. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.

o niezrealizowane świadczenia

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.

od wyroku Sądu Okręgowego Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 25 lutego 2019 r. sygn. akt VII U 816/16

I. oddala apelację;

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. na rzecz E. B. kwotę 2700,00 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu apelacyjnym.

Ewa Stryczyńska

Sygn. akt III AUa 583/19

UZASADNIENIE

Decyzją z 31 sierpnia 2009 r., znak: (...), wydaną w wykonaniu prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego z 24 kwietnia 2009 r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. przeliczył wysokość świadczenia emerytalnego J. B. przyjmując kwotę bazową w wysokości z 18 września 1998 r., poczynając od 1 sierpnia 2002 r., zaznaczając, że wysokość emerytury wynosi 1.378,03 zł. Jednocześnie, organ rentowy stwierdził, że do wyliczenia drugiego z elementów świadczenia rentowego, tj. części indywidualnej (część zależna od liczby składkowych i nieskładkowych lat/okresów i dochodów określonego okresu ubezpieczenia) przyjął podstawę wymiaru renty z tytułu niezdolności do pracy przyznanej uprzednio ubezpieczonemu w wysokości uwzględniającej waloryzację do 1 września 1996 r., a więc kwotę bazową w wysokości 717,16 zł.

J. B. wniósł odwołanie od ww. decyzji organu rentowego podnosząc, że kwota bazowa w wysokości 1.220,89 zł powinna zostać przez organ rentowy przyjęta także jako podstawa do wyliczenia drugiego z elementów świadczenia emerytalnego, tj. do części indywidualnej świadczenia emerytalnego.

J. B. zmarł 8 sierpnia 2011 r, w związku z czym Sąd Okręgowy zawiesił postępowanie, a następnie, po wstąpieniu następcy prawnego zmarłego – jego żony E. B., podjął je z jej udziałem.

W odpowiedzi na odwołanie ubezpieczonego Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. wniósł o jego oddalenie. Organ wskazał, że w sposób prawidłowy wykonał wyrok Sądu Apelacyjnego z 24 kwietnia 2009 r., przyjmując kwotę bazową obowiązującą 18 września 1998 r. (w wysokości 1.220,98 zł) do wyliczenia części socjalnej świadczenia emerytalnego. Organ

rentowy wskazał, że przyjęcie takiej samej kwoty bazowej do części indywidualnej świadczenia, czego domaga się ubezpieczony, nie jest możliwe i takie żądanie ubezpieczonego należy uznać za bezzasadne.

Wyrokiem z 16 czerwca 2014 r. Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie E. B., uznając je za niezasadne. Sąd Okręgowy stwierdził, że brak jest podstaw do ponownego przeliczenia świadczenia emerytalnego w zakresie części indywidualnej tego świadczenia, a wyliczona przez organ rentowy w tej części wysokość oparta o wymiar przyznanej ubezpieczonemu renty z tytułu niezdolności do pracy jest prawidłowa. Zdaniem Sądu Okręgowego, prawomocny wyrok Sądu Apelacyjnego z 24 kwietnia 2009 r. dotyczył wyłącznie przeliczenia części socjalnej świadczenia emerytalnego i zgodnie z tym wyrokiem organ rentowy właściwie określił, w wydanej w wykonaniu tego wyroku decyzji z 31 sierpnia 2009 r., wysokość całego świadczenia emerytalnego stanowiącego sumę części socjalnej (wyliczonej jako 24% kwoty bazowej, przyjętej zgodnie z wyrokiem Sądu Apelacyjnego z 24 kwietnia 2009 r., w wysokości obowiązującej 18 września 1998 r. – 1.220,89 zł) oraz części indywidualnej (wyliczonej na podstawie, jak przyjętej przez organ rentowy uprzednio, wymiaru renty z tytułu niezdolności do pracy w wysokości 717,16 zł). Ponadto, Sąd Okręgowy stwierdził, że zakres jego kontroli, jako organu odwoławczego wobec organu rentowego, nie pozwala mu na dowolne, wykraczające poza ramy samej decyzji i żądania powoda, orzekanie o zakresie świadczeń, o których, zdaniem Sądu, nie mógł orzec sam organ rentowy. Jak stwierdził Sąd, nie może on wykraczać poza przedmiot postępowania wyznaczony w pierwszym rzędzie przez przedmiot zaskarżonej decyzji a następnie odwołania od tej decyzji. Zdaniem Sądu, odwołanie ubezpieczonego inicjujące przedmiotowe postępowanie sądowe przed Sądem Okręgowym odnosiło się do decyzji wydanej w oparciu o prawomocne orzeczenie przyznające mu prawo do przeliczenia emerytury wyłącznie w odniesieniu do części socjalnej świadczenia i tym samym Sąd nie mógł orzec o przeliczeniu świadczenia również w części indywidualnej, o co wnosił ubezpieczony. Sąd zaznaczył nadto, że takie żądanie odwołującego się nie znajduje oparcia w świetle argumentacji przedstawionej w niniejszym uzasadnieniu.

Sąd Okręgowy nie oparł się na wyliczeniach przedstawionych w opiniach biegłej sądowej B. Z., uzasadniając to tym, że biegła dokonując przeliczenia świadczenia emerytalnego przysługującego J. B. przyjęła kwotę bazową w wysokości 1.220,98 zł zarówno do obliczenia części socjalnej, jak i indywidualnej świadczenia emerytalnego, co – zdaniem Sądu Okręgowego – było błędem wobec tezy dowodowej przedstawionej przez Sąd, jak i w świetle treści prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego z 24 kwietnia 2009 r.

E. B. wniosła apelację od wyroku Sądu Okręgowego z 16 czerwca 2014 r. domagając się jego zmiany i przeliczenia emerytury przy zastosowaniu kwoty bazowej obowiązującej 18 września 1998 r. także w stosunku do części indywidualnej świadczenia emerytalnego, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Wyrokiem z 31 marca 2016 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (sygn. III AUa 1782/14) rozpoznał apelację powódki E. B., od wyroku Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 16 czerwca 2014 r. (sygn. VII U 462/12) o niezrealizowane świadczenie i uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu Warszawa-Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych do ponownego rozpoznania, pozostawiając kwestię rozstrzygnięcia o kosztach sądowych temu Sądowi.

Sąd Apelacyjny przekazując sprawę Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania wskazał, że Sąd ten nie ustalił w sposób prawidłowy stanu faktycznego sprawy, błędnie uznając, że zaskarżona decyzja organu rentowego jest wyłącznie decyzją wykonującą prawomocny wyrok Sądu Apelacyjnego z 24 kwietnia 2009 r. (sygn. akt III AUa 93/09), a istota sporu sprowadza się jedynie do dokonania oceny prawidłowości zastosowanej kwoty bazowej obowiązującej 18 września 1998 r. (w wysokości 1.220.89 zł) wyłącznie w odniesieniu do części socjalnej świadczenia emerytalnego. Sąd Apelacyjny wyraźnie zaznaczył, że skarżący kwestionował w przedmiotowej decyzji organu rentowego nie tylko błędnie przyjętą kwotę bazową odnoszącą się do części socjalnej świadczenia emerytalnego, ale także kwotę bazową odnoszącą się do części indywidualnej tego świadczenia. W konsekwencji, zdaniem Sądu Apelacyjnego, skarżący nie utracił prawa do kwestionowania tego elementu świadczenia, organ rentowy mógł w wydanej decyzji skorygować także tę część świadczenia, a Sąd Okręgowy nie był ograniczony niemożnością orzeczenia o części indywidualnej świadczenia emerytalnego, jak zostało wskazane w uzasadnieniu wyroku Sądu Okręgowego.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, skarżący odwołując się od skarżonej decyzji wnosił o obliczenie emerytury na nowo z zastosowaniem kwoty bazowej obowiązującej w dniu przyznania mu prawa do emerytury, tj. na dzień 18 września 1998 r. (a więc w wysokości 1.220,98 zł), także w odniesieniu do części indywidualnej świadczenia emerytalnego, wskazując jako podstawę materialno-prawną art. 21 ust. 1 pkt 2 w zw. z art. 15 ustawy o emeryturach i rentach. Twierdzenie Sądu Okręgowego, że takie żądanie skarżącego w zakresie przeliczenia świadczenia w części indywidualnej „nie znajduje oparcia w świetle argumentacji zaprezentowanej w treści uzasadnienia” nie jest, zdaniem Sądu Apelacyjnego, rozstrzygnięciem istoty sprawy.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy nie zbadał całokształtu okoliczności sprawy, w szczególności przez zapoznanie się z aktami rentowymi, co powinno pozwolić Sądowi Okręgowemu właściwie określić prawo skarżącego do domagania się ustalenia podstawy wymiaru jego emerytury na nowo, tj. zgodnie z jego żądaniem, na podstawie art. 8 w zw. z art. 7 ustawy rewaloryzacyjnej i przyjęcie kwoty bazowej w wysokości z 18 września 1998 r. także do części indywidualnej świadczenia emerytalnego, uwzględniając przepisy ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w brzmieniu obowiązującym w dacie wydania zaskarżonej decyzji (w szczególności art. 21 ust. 1 pkt 2 ustawy). W zaleceniach wskazał, że przy ponownym rozpoznaniu sprawy, Sąd Okręgowy bazując na dokumentach znajdujących się w aktach organu rentowego ustali, czy możliwe jest ustalenie podstawy wymiaru emerytury J. B. na nowo według zasad wynikających z art. 8 w zw. z art. 7 ustawy rewaloryzacyjnej i przyjęcie kwoty bazowej także do części indywidualnej świadczenia na datę 18 września 1998 r. Oceni również, czy przy tak sformułowanym roszczeniu zawartym w odwołaniu możliwe jest ustalenie podstawy wymiaru na nowo według zasad wynikających z art. 21 ust. 1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w brzmieniu obowiązującym w dacie wydania zaskarżonej decyzji. Sąd Okręgowy zatem prawidłowo ustalił stan faktyczny sprawy, a następnie dokonał jego subsumcji do norm stanowiących materialnoprawną podstawę rozstrzygnięcia.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy **wyrokiem z 25 lutego 2019 r. Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. z 31 sierpnia 2009 r., znak: (...), w ten sposób, że przeliczył i wyrównał emeryturę zgodnie z prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie z 7 lipca 2008 r., sygn. akt VII U 1741/06, tj. należność za okres od 1 sierpnia 2002 r. do 31 sierpnia 2009 r. w łącznej kwocie w wysokości 32.651,95 zł przyjmując wskaźnik wysokości podstawy wymiaru – 227,24 %, wskazując, że wysokość emerytury po przeliczeniu w okresie od sierpnia 2002 r. do lutego 2003 r. wynosi 1.843,71 zł, w okresie od marca 2003 r. do lutego 2004 r. wynosi 1.911,93 zł, od marca 2004 r. do czerwca 2004 r. wynosi 1.946,34 zł, od lipca 2004 r. do sierpnia 2004 r. wynosi 1.974,41 zł, od września 2004 r. do lutego 2006 r. wynosi 1.981,42 zł, od marca 2006 r. do lutego 2007 r. wynosi 2.104,27 zł, od marca 2007 r. do lutego 2008 r. wynosi 2.151,00 zł, od marca 2008 r. do lutego 2009 r. wynosi 2.748,69 zł, od marca 2009 r. do sierpnia 2009 r. wynosi 2.916,37 zł (pkt 1) oraz zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. na rzecz pełnomocnika z urzędu radcy prawnego P. J. kwotę 180 zł tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu odwołującej się E. B. (pkt 2).**

Sąd Okręgowy ustalił, że odwołanie E. B. – następcy prawnego zmarłego J. B., od decyzji organu rentowego (Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.) z 31 sierpnia 2009 r. (znak (...)) jest zasadne i jako takie zasługuje na uwzględnienie.

Wskazał, że przedmiotem sporu, i tym samym przedmiotem niniejszego rozstrzygnięcia Sądu było ustalenie, czy E. B. przysługuje prawo do nierealizowanego świadczenia po zmarłym mężu J. B. w wysokości obliczonej według organu rentowego, czy też według wyliczeń odwołującego się, potwierdzanych stosownymi opiniami biegłej sądowej.

J. B., ur. (...), złożył 19 lutego 1991 r. wniosek o przyznanie renty inwalidzkiej, którą organ rentowy przyznał mu decyzją wydaną 16 kwietnia 1991 r. (renta inwalidzka III grupy). 30 września 1998 r. J. B. złożył wniosek o przyznanie świadczenia emerytalnego, a organ rentowy decyzją z 12 października 1998 r. przyznał ubezpieczonemu emeryturę, począwszy od 18 września 1998 r. (dzień osiągnięcia przez ubezpieczonego wymaganego przepisami wieku emerytalnego), przyjmując jako podstawę wymiaru tzw. części socjalnej emerytury (jednego z dwóch składników składających się na wysokość emerytury wyliczanej jako 24 % kwoty bazowej) kwotę bazową obowiązującą w dacie nabycia prawa do emerytury – 666,96 zł, zaś wskaźnik wysokości podstawy wymiaru – 212,96 %.

1 sierpnia 2005 r. J. B. złożył w organie rentowym wniosek o przeliczenie emerytury w oparciu o kwotę bazową obowiązującą w dniu złożenia wniosku o przyznanie emerytury, ponawiając to samo żądanie wnioskiem z 18 sierpnia 2006 r. Decyzją z 24 sierpnia 2006 r. organ rentowy przyznał ubezpieczonemu emeryturę przyjmując za podstawę jej wymiaru kwotę bazową przyjętą uprzednio przy przyznaniu prawa do emerytury, tj. 12 października 1998 r. Wskutek wniesienia odwołania ubezpieczonego od ww. decyzji z 24 sierpnia 2006 r., Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie wyrokiem z 7 lipca 2008 r. oddalił odwołanie. Ubezpieczony złożył apelację od tego wyroku wnosząc o jego zmianę i ponowne przeliczenie emerytury z uwzględnieniem kwoty bazowej obowiązującej w dniu złożenia wniosku o jej ponowne przeliczenie. Sąd Apelacyjny prawomocnym wyrokiem z 24 kwietnia 2009 r. (sygn. akt III AUa 93/09) zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego i tym samym poprzedzającą tenże wyrok decyzję organu rentowego w ten sposób, że przyznał ubezpieczonemu prawo do ustalenia składnika emerytury (tzw. części socjalnej), poczynając od 1 sierpnia 2002 r., przy zastosowaniu kwoty bazowej w wysokości obowiązującej 18 września 1998 r.

W wykonaniu wyroku Sądu Apelacyjnego organ rentowy decyzją z 31 sierpnia 2009 r. przeliczył wysokość świadczenia emerytalnego ubezpieczonego przyjmując kwotę bazową w wysokości z 18 września 1998 r., poczynając od 1 sierpnia 2002 r., zaznaczając, że wysokość emerytury wynosi 1.378,03 zł. Jednocześnie, organ rentowy stwierdził, że do wyliczenia drugiego z elementów świadczenia rentowego tj. części indywidualnej (część zależna od liczby lat składkowych i nieskładkowych okresów i dochodów z określonego okresu ubezpieczenia) przyjął podstawę wymiaru renty z tytułu niezdolności do pracy w wysokości uwzględniającej waloryzację do 1 września 1996 r., a więc kwotę bazową w wysokości 717,16 zł.

Ubezpieczony wniósł 26 października 2009 r. odwołanie od ww. decyzji organu rentowego z 31 sierpnia 2009 r. do Sądu Okręgowego wskazując, że kwota bazowa w wysokości 1.220,89 zł powinna zostać przez organ rentowy przyjęta także jako podstawa do wyliczenia drugiego z elementów świadczenia emerytalnego, tj. do części indywidualnej. 8 sierpnia 2011 r. J. B. zmarł, w związku z czym Sąd Okręgowy zawiesił postępowanie odwoławcze postanowieniem z 25 października 2011 r., a następnie podjął je 2 kwietnia 2012 r., po wstąpieniu następcy prawnego zmarłego – jego żony E. B.. Wyrokiem z 16 czerwca 2014 r. Sąd Okręgowy oddalił odwołanie E. B., uznając je za niezasadne. Sąd stwierdził, że brak jest podstaw do ponownego przeliczenia świadczenia emerytalnego – części indywidualnej tegoż świadczenia, a wyliczona w tejże części indywidualnej wysokość oparta o kwotę bazową obowiązującą 18 września 1998 r. jest prawidłowa. Zdaniem Sądu, prawomocny wyrok Sądu Apelacyjnego z 24 kwietnia 2009 r. dotyczył wyłącznie przeliczenia części socjalnej świadczenia emerytalnego i zgodnie z tym wyrokiem organ rentowy właściwie określił, w wydanej w wykonaniu tegoż wyroku decyzji z 31 sierpnia 2009 r., wysokość całego świadczenia emerytalnego stanowiącego sumę części socjalnej (wyliczonej jako 24 % kwoty bazowej, przyjętej zgodnie z wyrokiem Sądu Apelacyjnego z 24 kwietnia 2009 r., w wysokości obowiązującej 18 września 1998 r. – 1.220,89 zł) oraz części indywidualnej (wyliczonej na podstawie przyjętej przez organ rentowy uprzednio, wymiaru renty z tytułu niezdolności do pracy w wysokości 717,16 zł). Ponadto, Sąd Okręgowy stwierdził, że zakres jego kontroli, jako organu odwoławczego

wobec organu rentowego, nie pozwala mu na dowolne, wykraczające poza ramy samej decyzji i żądania powoda, orzekanie o zakresie świadczeń, o których, zdaniem sądu, nie mógł orzec sam organ rentowy. Jak stwierdził Sąd, nie może on wykraczać poza przedmiot postępowania wyznaczony w pierwszym rzędzie przez przedmiot zaskarżonej decyzji a następnie odwołania od tej decyzji. Zdaniem Sądu odwołanie ubezpieczonego inicjujące przedmiotowe postępowanie sądowe przed Sądem Okręgowym odnosiło się do decyzji wydanej w wykonaniu prawomocnego orzeczenia sądu przyznającego mu prawo do przeliczenia emerytury wyłącznie w części socjalnej świadczenia i tym samym Sąd nie mógł orzec o prawie do przeliczenia świadczenia również w części indywidualnej, o co wnosił powód. Sąd zaznaczył ponadto, że takie żądanie powoda i tak nie znajduje oparcia w świetle przedstawionej w uzasadnieniu argumentacji.

E. B. wniosła apelację od tego wyroku, domagając się jego zmiany przez przeliczenie emerytury przy zastosowaniu kwoty bazowej obowiązującej 18 września 1998 r. w stosunku do części indywidualnej świadczenia, ewentualnie uchylenia wyroku Sądu Okręgowego i przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny wyrokiem z 31 marca 2016 r. uchylił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego z 16 czerwca 2014 r. i przekazał temuż Sądowi sprawę do ponownego rozpoznania, wskazując w uzasadnieniu wyroku stosowne zalecenia.

Sąd Okręgowy oparł się na opiniach biegłej sądowej z zakresu finansów i rachunkowości, co do wyliczeń wysokości emerytury w poszczególnych okresach. Sąd miał na uwadze, że w zaskarżonej decyzji organ rentowy do obliczenia składnika emerytury, tj. 24 % kwoty bazowej przyjął kwotę bazową obowiązującą 18 września 1998 r. w wysokości 1.220,89 zł (tzw. część socjalna świadczenia, zwana także częścią stałą świadczenia). Jednocześnie organ rentowy nie przyjął, kwoty bazowej w wysokości 1.220,89 zł także do wyliczenia części indywidualnej świadczenia (drugi z dwóch składników składających się na wysokość emerytury).

Zgodnie z art. 21 ustawy emerytalnej podstawę# wymiaru emerytury dla osoby, która wcześniej miała ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy stanowi podstawa wymiaru renty – w wysokości uwzględniającej rewaloryzację# oraz wszystkie kolejne waloryzacje przypadające w okresie następującym po ustaleniu prawa do renty, albo podstawa wymiaru ustalona na nowo. Podobnie, zgodnie z art. 8 ustawy z 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, która obowiązywała w dacie przejścia na emeryturę ubezpieczonego, podstawę wymiaru emerytury dla osoby, która wcześniej miała ustalone prawo do renty inwalidzkiej stanowi podstawa wymiaru renty inwalidzkiej (w wysokości uwzględniającej rewaloryzację oraz wszystkie kolejne waloryzacje przypadające w okresie następującym po ustaleniu prawa do renty inwalidzkiej) albo podstawa wymiaru ustalona na nowo. Jako, że z przepisów wynikają alternatywne sposoby wyliczenia, organ rentowy powinien przyjąć korzystniejsze dla ubezpieczonego, a więc dokonać ustalenia podstawy wymiaru na nowo (wyrok Sądu Najwyższego z 24 stycznia 1996 r., sygn. II URN 60/95).

Ten alternatywny sposób wyliczenia podstawy wymiaru ma na celu umożliwienie zainteresowanemu wyбору korzystniejszego rozwiązania. Organ rentowy powinien zatem wyliczyć emeryturę według obu sposobów i przyjąć korzystniejszy wymiar. Obowiązek organu rentowego działania na korzyść świadczeniobiorcy potwierdził Sąd Najwyższy w ww. wyroku.

W realiach rozpoznawanej sprawy ubezpieczony J. B. nabył prawo do emerytury na trzy miesiące przed datą wejścia w życie art. 21 ust. 1 pkt 1 i art. 53 w brzmieniu obowiązującym w dacie podjęcia uchwały przez Sąd Najwyższy w sprawie o sygn. II UZP 7/02, jednakże treść przepisów ustaw, na podstawie których J. B. nabył prawo do emerytury, nie różniła się od treści tych przepisów, których wykładni dokonano w przedmiotowej uchwale. Stosownie bowiem do przepisu art. 8 ust. 1 ustawy z 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz zmianie niektórych ustaw podstawę wymiaru emerytury dla osoby, która wcześniej miała ustalone prawo do renty inwalidzkiej na podstawie przepisów wymienionych w art. 1, stanowi: podstawa wymiaru renty inwalidzkiej – w wysokości uwzględniającej rewaloryzację oraz wszystkie kolejne waloryzacje przypadające w okresie następującym po ustaleniu prawa do renty inwalidzkiej albo podstawa wymiaru ustalona na nowo w myśl art. 7. Natomiast w myśl art. 10 ust. 11 tej ustawy emerytura wynosi: 24 % kwoty bazowej oraz po 1,3 % podstawy jej wymiaru za każdy rok

okresów składkowych, o których mowa w art. 2, po 0,7 % podstawy jej wymiaru za każdy rok okresów nieskładkowych, o których mowa w art. 4.

Skoro zatem treść przepisu w istotnym dla sprawy zakresie nie różniła się w stosunku do tej, jaka obowiązywała od 1 stycznia 1999 r., to nie ma podstaw, aby odmawiać słuszności zasad interpretacyjnych przepisów tylko z tego powodu, że były one częścią innej ustawy, niż ta, na tle której zasady te zostały przedstawione w uchwale Sądu Najwyższego. Z kolei organ rentowy ma zawsze obowiązek stosowania właściwej wykładni przepisów a skutki nieprawidłowej wykładni nie mogą obciążać świadczeniobiorcy.

Wobec powyższego nieuwzględnienie przez organ rentowy do obliczenia składnika socjalnego aktualnej w dacie wniosku o emeryturę kwoty bazowej stanowiło błąd organu rentowego, skutkujący w myśl art. 133 ust. 1 pkt. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, obowiązkiem wyrównania świadczenia za okres trzech lat wstecz od daty złożenia wniosku w przedmiocie zmiany wysokości świadczenia, o czym prawidłowo orzekł Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z 24 kwietnia 2009 r. w sprawie o sygn. akt III AUa 93/09.

Postanowieniem z 27 października 2017 r. Sąd Okręgowy dopuścił więc dowód z opinii biegłego sądowego na okoliczność prawidłowości wyliczenia emerytury J. B. z uwzględnieniem ustalonej na nowo podstawy wymiaru świadczenia według zasad wynikających z przepisu art. 8 ust. 1 ustawy rewaloryzacyjnej z 17 października 1991 r., a także według zasad określonych w art. 21 ust. 1 pkt 2 ustawy z 27 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, ponadto w zakresie prawidłowości zastosowania kwoty bazowej do obliczenia części socjalnej i tzw. części indywidualnej na skutek wykonania przez organ rentowy wyroku Sądu Apelacyjnego z 24 kwietnia 2009 r.

W opinii z 8 marca 2018 r. biegła sądowa B. Z. zaznaczyła, że wyliczając emeryturę uwzględniła art. 21 ustawy emerytalnej a także wyrok Sądu Apelacyjnego z 24 kwietnia 2009 r., przyjmując kwotę bazową w obu częściach świadczenia emerytalnego (tj. części socjalnej oraz części indywidualnej) w wysokości 1.220,89 zł, a więc zgodnie z żądaniem skarżącego.

W opinii uzupełniającej z 5 października 2018 r. biegła sądowa z zakresu rachunkowości i finansów mgr B. Z. wyliczyła należność za okres od 1 sierpnia 2002 r. do 31 sierpnia 2009 r. w łącznej wysokości 32.651,95 zł przyjmując wskaźnik wysokości wymiaru podstawy wymiaru 227,24 %. Biegła wskazała, że wysokość emerytury na 1 sierpnia 2002 r. wynosi 1.843,71 zł, od 1 marca 2009 r. do 28 lutego 2010 r. – 2.748,69 zł x 106,10 % = 2.916,37 zł – wysokość emerytury po waloryzacji. Od 1 marca 2010 r. do 28 lutego 2011 r. – 2.916,37 zł x 104,62 % = 3.051,11 zł – wysokość emerytury po waloryzacji. Od 1 marca 2011 r. do 31 sierpnia 2011 r. – 3.051,11 zł x 103,10 % = 3.145,69 zł – wysokość emerytury po waloryzacji. Biegła sądowa po uwzględnieniu wszystkich waloryzacji, wwpw – 227,24 % wyliczyła, że za okres od sierpnia 2002 r. do sierpnia 2009 roku kwota należnego świadczenia wynosi 184.794,61 zł. Różnica pomiędzy kwotą 184.794,61 zł, a kwotą 152.142,66 wynosi natomiast 32.651,95 zł, co stanowi kwotę należnego odwołującemu się wyrównania.

Sąd Okręgowy uznał, że opinia uzupełniająca biegłej sądowej z 5 października 2018 r. jest rzetelna, sporządzona zgodnie z wymaganiami fachowości i niezbędną wiedzą w zakresie stanowiącym jej przedmiot. Do wydania opinii biegła dysponowała dokumentacją dotyczącą kolejno przyznawanych zmarłemu J. B. świadczeń, jak również dokumentacją dotyczącą ich waloryzacji i przeliczeń. Przy czym wskazał również, że żadna ze stron nie zgłosiła zastrzeżeń do ww. opinii.

W tej sytuacji Sąd Okręgowy, na podstawie wszechstronnej analizy zebranego w sprawie materiału dowodowego oraz w oparciu o obowiązujące przepisy prawa, przyjął, że odwołanie E. B. było zasadne.

Apelację od powyższego wyroku wniósł organ rentowy, zaskarżając go w całości oraz zarzucając Sądowi Okręgowemu naruszenie art. 8 w zw. z art. 7 ust. 1 pkt 7 ustawy z 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw przez niewłaściwą wykładnię i przyjęcie do obliczenia podstawy wymiaru emerytury dodatkowej nowej kwoty bazowej na wrzesień 1998 r. i przyjęcie wskaźnika podstawy wymiaru renty w wysokości 227,24 % (obliczonego z 3 lat kalendarzowych 1986-1988), mimo że z dyspozycji

art. 7 ust. 1 pkt 7 ww. ustawy wynika, że podstawę wymiaru emerytury stanowi ustalona w sposób określony w ust. 5 i 6, z uwzględnieniem art. 8 i 9, przeciętna, zwaloryzowana kwota wynagrodzenia lub dochodu, która stanowiła podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego, w okresie kolejnych 9 lat kalendarzowych wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 18 lat kalendarzowych, jeżeli wniosek o świadczenie został zgłoszony do 31 grudnia 1998 r. Powołując się na ten zarzut organ wniósł o zmianę orzeczenia Sądu pierwszej instancji w całości przez oddalenie odwołania oraz zasądzenie od odwołującej się kosztów zastępstwa procesowego za drugą instancję.

Na rozprawie 27 lipca 2022 r. pełnomocnik odwołującej się wniosła o oddalenie apelacji oraz o zasądzenie od organu rentowego kosztów procesu.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego, jako bezzasadna podlegała oddaleniu.

Sąd Apelacyjny podziela ustalenia stanu faktycznego dokonane przez Sąd Okręgowy po ponownym rozpoznaniu sprawy, które nie budzą wątpliwości co do zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy. W apelacji pozwany nie przedstawił żadnych zarzutów dotyczących podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, a jej podstawą uczynił jedynie zarzuty naruszenia przepisów prawa materialnego.

Z istotnych dla rozpoznania apelacji ustaleń faktycznych wynika, że organ rentowy decyzją z 16 kwietnia 1991 r. przyznał J. B. rentę z tytułu niezdolności do pracy, zaś decyzją z 12 października 1998 r. przyznał ubezpieczonemu emeryturę, począwszy od 18 września 1998 r., tj. z dniem osiągnięcia przez ubezpieczonego wieku emerytalnego. Do ustalenia wysokości emerytury przyjęto dotychczasową podstawę wymiaru renty. J. B. 1 sierpnia 2005 r. złożył w organie rentowym wniosek o przeliczenie emerytury w oparciu o kwotę bazową obowiązującą w dniu złożenia wniosku o przyznanie emerytury, ponawiając to samo żądanie wnioskiem z 18 sierpnia 2006 r. Decyzją z 24 sierpnia 2006 r. organ rentowy przyznał ubezpieczonemu emeryturę przyjmując za podstawę jej wymiaru kwotę bazową przyjętą uprzednio przy przyznaniu prawa do emerytury, tj. 12 października 1998 r. Ostatecznie jednak decyzja ta została zmieniona przez Sąd Apelacyjny w Warszawie w ten sposób, że przyznano J. B. prawo do ustalenia składnika emerytury (tzw. części socjalnej), poczynając od 1 sierpnia 2002 r., przy zastosowaniu kwoty bazowej w wysokości obowiązującej 18 września 1998 r. Zaskarżona w obecnym postępowaniu decyzja została wydana w wykonaniu tego wyroku Sądu Apelacyjnego. W kwestionowanej decyzji organ rentowy ograniczył się jednak do ustalenia nowej wysokości emerytury jedynie w zakresie części socjalnej. W zakresie części stażowej przyjął zaś podstawę wymiaru renty z tytułu niezdolności do pracy przyznanej uprzednio ubezpieczonemu w wysokości uwzględniającej waloryzację do 1 września 1996 r., a więc kwotę bazową w wysokości 717,16 zł.

Zadaniem Sądu Okręgowego przy ponownym rozpoznaniu sprawy była zatem ocena, czy na podstawie decyzji z 31 sierpnia 2009 r. organ rentowy prawidłowo ponownie ustalił wysokość emerytury J. B. w związku z osiągnięciem przez niego powszechnego wieku emerytalnego.

W art. 8 ust. 1 ustawy z 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. 1991 Nr 104, poz. 450 – w brzmieniu na datę złożenia przez J. B. wniosku o świadczenie emerytalne; dalej jako „ustawa rewaloryzacyjna”), ustawodawca przewidział dwie zasady ustalania podstawy wymiaru emerytury dla osoby, która wcześniej miała ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy. Podstawę wymiaru emerytury dla takiej osoby stanowi: 1) podstawa wymiaru renty inwalidzkiej – w wysokości uwzględniającej rewaloryzację oraz wszystkie kolejne waloryzacje przypadające w okresie następującym po ustaleniu prawa do renty inwalidzkiej (pkt 1), albo 2) podstawa wymiaru ustalona na nowo w myśl art. 7 (pkt 2).

Stosownie do art. 8 ust. 2 tej ustawy, przepis ust. 1 pkt 1 stosuje się przy ustalaniu podstawy wymiaru: 1) emerytury dla osoby, która wcześniej miała ustalone prawo do emerytury na podstawie przepisów wymienionych w art. 1, 2) renty

inwalidzkiej dla osoby, która wcześniej miała ustalone prawo do renty inwalidzkiej albo do emerytury na podstawie przepisów wymienionych w art. 1.

Zgodnie z art. 7 ustawy rewaloryzacyjnej, podstawę wymiaru emerytury lub renty stanowi ustalona w sposób określony w ust. 5 i 6, z uwzględnieniem art. 8 i 9, przeciętna, zwaloryzowana kwota wynagrodzenia lub dochodu, która stanowiła podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego, w okresie: 1) kolejnych 3 lat kalendarzowych wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 12 lat kalendarzowych, jeżeli wniosek o świadczenie został zgłoszony do 31 grudnia 1992 r., z zastrzeżeniem ust. 3 i 4, 2) kolejnych 4 lat kalendarzowych wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 13 lat kalendarzowych, jeżeli wniosek o świadczenie został zgłoszony do 31 grudnia 1993 r., z zastrzeżeniem ust. 3 i 4, 3) kolejnych 5 lat kalendarzowych wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 14 lat kalendarzowych, jeżeli wniosek o świadczenie zostanie zgłoszony do 31 grudnia 1994 r., 4) kolejnych 6 lat kalendarzowych wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 15 lat kalendarzowych, jeżeli wniosek o świadczenie został zgłoszony do 31 grudnia 1995 r., 5) kolejnych 7 lat kalendarzowych wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 16 lat kalendarzowych, jeżeli wniosek o świadczenie został zgłoszony do 31 grudnia 1996 r., 6) kolejnych 8 lat kalendarzowych wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 17 lat kalendarzowych, jeżeli wniosek o świadczenie został zgłoszony do 31 grudnia 1997 r., 7) kolejnych 9 lat kalendarzowych wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 18 lat kalendarzowych, jeżeli wniosek o świadczenie został zgłoszony do 31 grudnia 1998 r., 8) kolejnych 10 lat kalendarzowych wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 19 lat kalendarzowych, jeżeli wniosek o świadczenie został zgłoszony do 31 grudnia 1999 r., 9) kolejnych 10 lat kalendarzowych wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych, jeżeli wniosek o świadczenie został zgłoszony po 31 grudnia 1999 r., przy czym okres ostatnich lat kalendarzowych liczy się wstecz od roku, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę lub rentę (ust. 1).

W celu ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty: 1) oblicza się sumę wynagrodzeń i dochodów, które były podstawą wymiaru składek w okresie każdego z wybranych przez zainteresowanego lat kalendarzowych, 2) oblicza się stosunek każdej z tych sum wynagrodzeń lub dochodów do kwoty rocznej przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonej za dany rok kalendarzowy - wyrażając go w procentach, z zaokrągleniem do setnych części procentu, 3) oblicza się średnią arytmetyczną tych procentów, która - z zastrzeżeniem ust. 6 - stanowi wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury lub renty, oraz 4) mnoży się przez ten wskaźnik kwotę bazową, o której mowa w ust. 9 i 10 (ust. 5). Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru nie może być wyższy niż 250% (ust. 6). Kwota bazowa wynosi 93% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w kwartale kalendarzowym poprzedzającym termin waloryzacji, z uwzględnieniem ust. 10 (ust. 9). Podwyższenie kwoty bazowej następuje od pierwszego dnia miesiąca, w którym jest przeprowadzana waloryzacja. Poczynając od pierwszej waloryzacji w 1996 r. wskaźnik procentowy, o którym mowa w ust. 9, ulega podwyższeniu o jeden punkt procentowy w każdym terminie waloryzacji, aż do osiągnięcia kwoty bazowej równej 100 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia (ust. 10). I tak wskaźnik wysokości kwoty bazowej od 1 września 1996 r. wynosił 94 % przeciętnego wynagrodzenia, od 1 marca 1997 r. - 95 %, od 1 września 1997 r. - 96 %, od 1 marca 1998 r. - 97 % i od 1 września 1998 r. - 98 % przeciętnego wynagrodzenia.

Zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy rewaloryzacyjnej, emerytura wynosi: 1) 24 % kwoty bazowej oraz 2) po 1,3 % podstawy jej wymiaru za każdy rok okresów składkowych, o których mowa w art. 2, 3) po 0,7 % podstawy jej wymiaru za każdy rok okresów nieskładkowych, o których mowa w art. 4.

Z powołanych przepisów wynika, że w przypadkach, w których osoby wcześniej uprawnione do renty żądały przy ubieganiu się o emeryturę obliczenia jej od nowej podstawy wymiaru, tj. od podstawy wymiaru ustalonej w myśl art. 7 ustawy rewaloryzacyjnej - dla tych osób zarówno do obliczenia części socjalnej emerytury (24 % kwoty bazowej), jak i do obliczenia części emerytury uzależnionej od wysokości zarobków i długości okresów składkowych i nieskładkowych, przyjmuje się kwotę bazową z daty zgłoszenia wniosku o emeryturę. Natomiast w przypadku, gdy osoby wcześniej uprawnione do renty żądają przy ubieganiu się o emeryturę obliczenia jej od podstawy wymiaru przyjętej uprzednio do ustalenia podstawy wymiaru renty - do ustalenia zarówno wysokości części socjalnej emerytury, jak również części emerytury uzależnionej od zarobków i długości okresu zatrudnienia (ubezpieczenia), przyjmuje się podstawę

wymiaru renty w wysokości uwzględniającej rewaloryzację oraz wszystkie kolejne waloryzacje przypadające w okresie następującym po ustaleniu prawa do renty.

Powyższe rozwiązania zostały utrzymane w ustawie z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. 2004 Nr 39, poz. 353 – w brzmieniu ustawy na datę wydania zaskarżonej decyzji; dalej zwanej „ustawą emerytalną”), w jej art. 21, art. 15 i art. 53. Odmienność pomiędzy ustawą rewaloryzacyjną a ustawą emerytalną dotyczy tego, że w ustawie emerytalnej zawarto zapis, że kwota bazowa wynosi 100 % przeciętnego wynagrodzenia pomniejszonego o potrącone od ubezpieczonych składki na ubezpieczenie społeczne, określone w przepisach o systemie ubezpieczeń społecznych, w kwartale kalendarzowym poprzedzającym termin waloryzacji (art. 19 ustawy emerytalnej).

Warto przy tym odnotować, że zgodnie z art. 180 ustawy emerytalnej, osoby, którym w dniu wejścia jej w życie przysługiwały emerytury i renty, zachowują do nich prawo na zasadach obowiązujących przed dniem wejścia w życie przepisów tej ustawy, a więc mają w swoich świadczeniach zawartą kwotę bazową w wymiarze – w zależności od daty przejścia na emeryturę – od 93 % do 98 %.

Z powyższego wynika, że o zakresie zastosowania art. 8 ust. 1 ustawy rewaloryzacyjnej (obecnie art. 21 ustawy emerytalnej) decyduje żądanie ubezpieczonego, który wcześniej miał ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Ubezpieczony w niniejszym postępowaniu wyraźnie domagał się ustalenia podstawy wymiaru emerytury na nowo, a zatem w myśl art. 7 w zw. z art. 8 ust. 1 pkt 2 ustawy rewaloryzacyjnej (obecnie art. 15 w zw. z art. 21 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalnej) emerytura powinna zostać obliczona w oderwaniu od podstawy wymiaru renty inwalidzkiej. Takie żądanie ubezpieczonego wynikało z treści wniesionego przez niego odwołania.

W dalszej kolejności należy zauważyć, że organ rentowy w piśmie z 27 lipca 2017 r. (k. 459-466) przedstawił hipotetyczne wyliczenie wysokości świadczenia emerytalnego J. B. od 1 sierpnia 2002 r. W ramach wyliczenia organ przedstawił trzy warianty: z 20 lat (okres 1956-1988), z 10 lat (okres 1979-1988), z 9 lat (1980-1988). W jednym z wyliczeń organ uwzględnił wskaźnik wysokości podstawy wymiaru w wysokości 227,24 %.

Wskaźnik ten został wykorzystany przez biegłego, który wyliczył wysokość emerytury w okresie od sierpnia 2002 r. do sierpnia 2009 r.

Odnosząc się do stanowiska organu, które zostało zaprezentowane w apelacji, trzeba zauważyć, że postanowieniem z 27 października 2017 r. (k. 488-489) Sąd Okręgowy dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego obeznanego z problematyką ubezpieczeń społecznych z zakresu wysokości świadczeń emerytalnych na okoliczność prawidłowości wyliczenia emerytury J. B. z uwzględnieniem ustalonej na nowo podstawy wymiaru emerytury według zasad wynikających z art. 8 ust. 1 ustawy z 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. 1991 Nr 104, poz. 450), a także według zasad określonych w art. 21 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalnej, ponadto w zakresie prawidłowości zastosowania kwoty bazowej do obliczenia części socjalnej i tzw. części indywidualnej na skutek wykonania przez organ rentowy wyroku Sądu Apelacyjnego z 24 kwietnia 2009 r. Odpis postanowienia został doręczony m.in. pełnomocnikowi organu rentowego, który na kolejnym posiedzeniu (25 lutego 2019 r. – k. 570), nie zgłosił zastrzeżenia do protokołu na zakresloną biegłemu tezę dowodową i wskazane w niej założenia, które biegły miał w opinii przyjąć.

Pełnomocnik organu nie zgłosił również żadnych zastrzeżeń do opinii sporządzonych przez biegłego (opinia główna – k. 499-509; opinia uzupełniająca – k. 536-546), które zostały mu doręczone. Tym samym wyliczenia biegłego nie zostały w żadnym zakresie zakwestionowane przez organ rentowy. Wyklucza to możliwość badania na obecnym etapie postępowania okresów przyjętych do wyliczeń.

W postępowaniu cywilnym, także w postępowaniu odrębnym w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych obowiązuje zasada kontrydiktoryjności

i dowodzenia swoich twierdzeń (zob. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z 9 grudnia 2008 r., sygn. I UK 151/08). Zaskarżenie decyzji organu rentowego nie powoduje zmiany w rozkładzie ciężaru dowodu. W rozpoznawanej sprawie organ rentowy nie wykazał aktywności procesowej i nie odniósł się do przeprowadzonych przez Sąd dowodów w postaci opinii biegłego. To skutkuje stwierdzeniem, że trafnie Sąd Okręgowy uznał, że brak jest podstaw do kwestionowania wyliczeń biegłego.

Z utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, że w postępowaniach z zakresu ubezpieczeń społecznych organ rentowy ma pozycję strony, więc powinien przejawiać odpowiednią aktywność dowodową, a w przeciwnym razie ponosi negatywne skutki prawne swej bierności, polegające zwłaszcza na zmianie wydanej decyzji czy oddaleniu wniesionego środka zaskarżenia. Taki pogląd Sąd Najwyższy wyraził m.in. w uzasadnieniu wyroku z 30 marca 2000 r. (w sprawie o sygn. II UKN 444/99; OSNP 2001/17/543), w której uzasadnieniu zwrócono uwagę, że postępowanie z zakresu ubezpieczeń społecznych jest postępowaniem cywilnym i obowiązują w nim wszystkie reguły procesowe, również te dotyczące rozkładu ciężaru dowodu oraz składania wszelkich wniosków dowodowych w toku postępowania.

Nietrafne jest zatem kwestionowanie przez pozwanego, dopiero na etapie apelacji, że biegły otrzymał od Sądu pierwszej instancji nieprawidłowe wytyczne co do zakresu, w jakim miała zostać sporządzona opinia. Tego rodzaju zastrzeżenia do opinii, w tym sformułowanych przez Sąd założeń, organ rentowy miał możliwość zgłosić w toku postępowania przed Sądem pierwszej instancji. Odpis postanowienia wydanego 27 października 2017 r. na posiedzeniu niejawnym, o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego, został doręczony pełnomocnikom stron. Organ nie złożył żadnych zastrzeżeń do sformułowanej przez Sąd w tym postanowieniu tezy, nie sformułował też żadnych co do tego sugestii na etapie dopuszczania dowodu z opinii biegłego.

Odpis opinii także został doręczony pełnomocnikowi organu rentowego (k. 517 a.s.) 3 kwietnia 2018 r., a w piśmie z 6 kwietnia 2018 r. pełnomocnik organu oświadczył, że nie wnosi uwag do opinii biegłego. Uwagi takie zgłosił natomiast pełnomocnik z urzędu odwołującej się w piśmie z 27 kwietnia 2018 r., wobec czego Sąd uznał konieczność przesłania biegłemu tych zastrzeżeń celem wydania opinii uzupełniającej. Biegły sporządził opinię uzupełniającą, której odpis także został doręczony pełnomocnikowi apelującego organu z określeniem 7 dniowego terminu na złożenie zastrzeżeń i wniosków dowodowych. W piśmie z 24 października 2018r. (k. 554 a.s.) pełnomocnik organu rentowego oświadczył, że nie wnosi uwag do opinii biegłego. Na rozprawie 25 lutego 2019 r., po której zamknięciu Sąd Okręgowy wydał wyrok, obecny na niej pełnomocnik organu rentowego także nie zgłosił uwag do opinii biegłego, nie odniósł się także merytorycznie do zasadności żądań odwołującej się. Żadnych dalszych wniosków dowodowych nie zgłosił także pełnomocnik odwołującej się. Mając zatem na uwadze zasady: kontrydiktoryjności i dyspozycyjności, Sąd Okręgowy zamknął rozprawę i wydał wyrok biorąc pod uwagę stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny, nie znajdując żadnych uzasadnionych podstaw do uwzględnienia choćby w części apelacji pozwanego organu, na podstawie art. 385 k.p.c., apelację tę oddalił jako bezzasadną, o czym orzekł w punkcie I sentencji.

W punkcie II sentencji Sąd Apelacyjny orzekł o kosztach postępowania w drugiej instancji. Podstawą tego rozstrzygnięcia był art. 98 § 1 k.p.c. i wynikająca z tego przepisu zasada odpowiedzialności strony za wynik procesu. Koszty postępowania apelacyjnego obejmowały wyłącznie koszty zastępstwa prawnego odwołującej się sprawowane przez pełnomocnika wyznaczonego z urzędu, których wysokość została ustalona na podstawie § 2 pkt 5 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r. poz. 1800 ze zm.) w kwocie 2.700 zł (3600 zł x 75 %), mając na uwadze wartość przedmiotu zaskarżenia wskazaną przez organ rentowy w piśmie z 24 kwietnia 2019 r. (nie budzącą wątpliwości wobec zaskarżenia wyroku w całości) oraz, że w postępowaniu apelacyjnym odwołującą się reprezentował ten sam radca prawny, który występował także przed Sądem pierwszej instancji. Jednocześnie brak było uzasadnionej podstawy do obarczania tymi kosztami Skarbu Państwa wobec wygrania sprawy przez odwołującą się (i zastosowania przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez skarb państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu).

Końcowo należy tylko wskazać, że zgodnie z art. 15zszs⁽¹⁾ ust. 1 pkt 4 ustawy z 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1842 ze zm.), w brzmieniu nadanym ustawą z 28 maja 2021 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2021 r., poz. 1090), obowiązującym od 3 lipca 2021 r., w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19 oraz w ciągu roku od odwołania ostatniego z nich, w sprawach rozpoznawanych według przepisów kodeksu postępowania cywilnego w pierwszej i drugiej instancji sąd rozpoznaje sprawy w składzie jednego sędziego. Zasada ta, zgodnie z art. 6 ust. 1 i 2 powołanej ustawy z 28 maja 2021 r., znajduje zastosowanie do wszystkich spraw wszczętych i niezakończonych przed dniem jej wejścia w życie. Taki stan prawny, zważywszy na datę wydania niniejszego orzeczenia, uzasadniał rozpoznanie przedmiotowej sprawy w składzie jednego sędziego, wylosowanego uprzednio po wpływie sprawy sędziego referenta.

SSA Ewa Stryczyńska